

تهیه و تدوین متون فیلم آموزشی برای پرفا (۱) سطح پایه

مهین ناز میر دهقان^۱

موسی نوشی^۲

الهه اسحاقی^۳

چکیده

تاکنون در ایران کتاب‌های متعددی برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان نگاشته شده، اما هنوز تدوین کتاب فیلم کارآمد صورت نگرفته است. هدف این پژوهش، تهیه و تدوین فیلم پرفا (۱) در راستای تکمیل فیلم آموزشی مجموعه پرفا در دانشگاه شهید بهشتی است. مبنای نظری تحقیق حاضر چارچوب مرجع آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان (میردهقان و همکاران، ۱۳۹۵) است و طراحی متون فیلم با تکیه بر محتوای آموزشی پرفا (۱) به انجام رسیده است. روش پژوهش، توصیفی-تحلیلی است. در این تحقیق، ساختارها و ویژگی‌های کتاب فیلم آموزش زبان‌های خارجی (فورکورنرز، اینترچینج و امریکن انگلیش فایل) در سطح پایه بر مبنای چارچوب هیلارد ۲۰۱۴ که شامل مولفه‌های فرهنگی و زبانی است، بررسی و با تحلیل کیفی دنبال شده است. هدف از این تحلیل دستیابی به رهیافتی در تدوین متون فیلم آموزشی و تمرین‌های مرتبط با آن است. در پاسخ به پرسش‌های شاخصه‌های بازنمایی زبانی و فرهنگی در کتاب‌های فیلم آموزشی به این نتیجه رسیدیم که مولفه جغرافیا کمتر از شغل و محل کار مورد استفاده قرار گرفته و موضوعی مانند مذهب در نظر گرفته نشده است. سرگرمی، خانواده و آموزش بیشترین کاربرد را داشت. در پاسخ به پرسش دوم برای طراحی مناسب محتوا، کتاب درس پرفا و قالب کارآمد، ساختار فیلم فورکورنرز که شامل قبل / همزمان / و به دنبال تماشای فیلم است برای تهیه کتاب فیلم انتخاب شد. در این پژوهش پرسش سوم جهت ارزیابی تطابق محتوای کتاب فیلم با کتاب درس از طریق پرسشنامه‌ای که شامل ۳۶ پرسش است توسط ۲۱ مدرس آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان و انگلیسی انجام شد. نتایج نشان داد که معلم‌ها باور داشتند که دو نمونه درس در مقولات «کیفیت تکالیف»، «موضوع اصلی»، و «نوشتن، خواندن، شنیدن» تقارن زیادی داشتند. در مقابل، دو نمونه درس در مقولات «فرهنگی و اجتماعی» و «تصاویر» کم‌ترین تقارن را داشتند.

کلیدواژه‌ها:

متن فیلم آموزشی، توانش ارتباطی زبان، چارچوب فراگیر مرجع اروپا، سطح پایه (A)

۱. دانشیار دانشگاه شهید بهشتی.

۲. استادیار دانشگاه شهید بهشتی

۳. دانشجوی دکتری زبان‌شناسی دانشگاه پیام نور (elaheeshaghie@gmail.com)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۰۵

۱. مقدمه

امروزه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان به صورت کاربردی، جامع و براساس چارچوبی مدون، یکی از دغدغه‌های مدرسان و دانشجویان این حوزه محسوب می‌شود؛ زیرا تربیت فارسی‌آموزانی که در تمامی سطوح زبانی به تمامی مهارت‌ها تسلط داشته باشند و خود نیز باعث ترویج و گسترش زبان فارسی بشوند، امری بسیار ارزشمند است. از این‌رو داشتن ابزار آموزشی علمی متنوع و کارآمد، می‌تواند یکی از مولفه‌های مهم در ضامن موفقیت هر دوره آموزش زبان باشد.

کتاب به عنوان مهمترین ابزار آموزشی است که بخش‌های مختلفی را شامل می‌شود؛ از جمله: کتاب زبان‌آموز، کتاب کار در منزل، کتاب معلم. اما متأسفانه تاکنون کتاب فیلم و فیلم آموزشی در راستای فراگیری زبان فارسی تهیه و تدوین نشده است. با توجه به رشد روزافزون یادگیری زبان‌های مختلف و اهمیت آموزش صحیح زبان‌ها، وجود فیلم آموزشی مناسب برای آموزش هر زبان امری بدیهی به نظر می‌رسد. فیلم به عنوان یک انگیزه دهنده مراحل یادگیری زبان را خیلی سرگرم کننده و همچنین لذت بخش جلوه می‌دهد. تنوع و اعتبار زبان را تامین می‌کند و زبان‌آموزان را با موقعیت‌های واقعی خارج از کلاس یا همان بخش زبان تعاملی روبرو و آنها را به سمت ابراز احساسات واقعی و جریان طبیعی گفت‌وگو سوق می‌دهد. فیلم فضای بصری ایجاد می‌کند و به درک یادگیرنده کمک می‌کند و آنها را قادر می‌سازد که به تغییرات زبان گوش کنند و حمایت‌های بصری مانند حالت‌های صورت و حرکات بدن را ببینند. فیلم می‌تواند تنوع و انعطاف‌پذیری کلاس زبان را با وسعت دادن سطح تکنیک‌ها و منابع آموزشی افزایش دهد و همچنین می‌تواند به عنوان یک سبک برای فعالیت‌های متوالی مانند بحث و گفتگو، مناظره در موضوع‌های اجتماعی، نقش بازی کردن، احیاء یک گفت‌وگو و خلاصه کردن عمل کند.

از این‌رو سال‌هاست که در کشورهای مختلف از فیلم آموزشی برای یادگیری زبان استفاده می‌شود. این فیلم‌های آموزشی در سطح‌های مختلف تدوین شده است و آموزش زبان با تمرکز بر مهارت‌های مختلف (دیداری، شنیداری، گفتاری و نوشتاری) در تدوین فیلم‌ها لحاظ شده است.

از ملزومات گسترش زبان فارسی نیز تهیه منابع آموزشی مناسب و جامع برای

آموزش آن به غیر فارسی‌زبانان است تا بتواند به عنوان یک منبع استاندارد قابل ارجاع برای سطوح مختلف زبانی قرار گیرد. هدف کلی این پژوهش تهیه و تدوین متون فیلم آموزشی (اعم از فیلم‌نامه و تمرین) برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در سطح پایه برای کتاب درس پرفا ۱ است.

«پرفا» مجموعه‌ای است نوین برای آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان بزرگسال که شامل ۱۰ جلد کتاب مشتمل بر کتاب‌های: «درس»، «کار» و «معلم» برای سه سطح «پایه» پرفا ۱، «میانی» پرفا ۲ و «پیشرفته» پرفا ۳ است و همچنین کتاب الفبا برای سطح «پیش‌پایه» را نیز به همراه دارد. این مجموعه آموزشی که با ارزیابی، تایید و همکاری «مرکز همکاری‌های علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» و نیز «دانشگاه شهید بهشتی» و همراه با نشان آنان توسط موسسه «نگارستان اندیشه» در سال ۱۳۹۸ به چاپ رسیده، توسط اغلب مراکز آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در دانشگاه‌های داخل کشور و نیز در کشورهای خارجی به صورت فیزیکی و ای‌بوک برای آموزش فارسی مورد استفاده و استقبال واقع شده است. مجموعه آموزشی فوق، محصول برنامه پژوهشی ده ساله‌ای در تدوین مبنای نظری و نیز ساختار و چگونگی هر یک از اجزای اصلی مجموعه (مشتمل بر کتاب درس، کار، و معلم) می‌باشد. کتاب فیلم بخش جدیدی از مجموعه است که به آن اضافه می‌شود.

در رسیدن به هدف کلی پژوهش، به پرسش‌های زیر پاسخ خواهیم داد:

۱- بازنمایی زبانی و فرهنگی در کتاب‌های فیلم آموزشی برای کتاب‌های درسی انگلیسی با چه شاخص‌هایی (براساس چارچوب هیلارد) انجام شده است؟

۲- طراحی مناسب محتوا و قالب کتاب فیلم پرفا (۱) با در نظر گرفتن شاخص‌های لازم چگونه باید باشد؟

۳- کتاب فیلم تا چه میزان مکمل کتاب درس پرفا (۱) است؟

۲. پیشینه و مبنای نظری پژوهش

در این بخش حوزه رسانه‌های آموزشی (رسانه‌های آموزش غیرمکتوب برای آموزش زبان دوم) و تاثیر هر یک از آنها بر آموزش و یادگیری و همچنین کتاب و فیلم‌های آموزشی زبان انگلیسی را مرور می‌کنیم. از آنجا که تا به حال

تحقیقی در زمینه کتاب فیلم آموزشی صورت نگرفته بود در این تحقیق ما قصد داریم در قسمت پیشینه ضمن اشاره به وجود کتاب‌های فیلم آموزشی در زبان انگلیسی، سه فیلم آموزشی را هم از نظر ساختار زبانی و فرهنگی مورد بررسی قرار دهیم تا دریابیم برای تدوین کتاب فیلم آموزشی زبان فارسی چه نکاتی را باید در نظر گرفت.

این تحقیق بر فیلم‌هایی اتمام دارد که در سرتاسر جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد تا به طور کلی مهارت‌های زبان انگلیسی را به مبتدیان آموزش بدهد و از فیلم‌های دارای متن خاص، گروه خاص و یا هدف خاص استفاده نشده است. فیلم‌ها در سطح مبتدی از سه دوره فیلم آموزشی «امریکن انگلیش فایل» انتشارات دانشگاه آکسفورد، «فوکورنرز» و «اینترچنج» از انتشارات دانشگاه کمبریج است. هر سه فیلم آموزشی زبان انگلیسی در جنبه‌های فرهنگی ملیت، جنسیت و نژاد مورد بررسی قرار گرفته و اطلاعات از طریق تصاویر و دیالوگ‌ها به دست آمده است.

در ادامه محتوای کتاب‌های آموزشی زبان انگلیسی مذکور بر پایه‌ی چهارچوب (هیلارد ۲۰۱۴) برگرفته از (ریزاگر ۱۹۹۱)، (سرکو ۲۰۱۰) و (گری ۲۰۱۰)، که با تاکید بر فرهنگ در سطوح گوناگون، توجه به معانی آموزشی شاخص فرهنگی و تحلیل لهجه در فیلم‌ها بوده‌اند، تجزیه و تحلیل می‌شود تا معلوم گردد این فیلم‌ها و کتاب‌های فیلم به چه میزان از نظر اصول یادگیری فرهنگ و زبانی پیروی کرده‌اند.

۱-۲. رسانه‌های آموزش غیرمکتوب برای آموزش زبان دوم

(فردانش ۱۳۷۲، ۱۸-۱۹) در کتاب خود تحت عنوان «مبانی نظری تکنولوژی آموزشی» معتقد است که کاربرد وسایل کمک آموزشی از اولین آموزش‌های متداول بوده است و کمتر می‌توان آموزشی را تصور کرد که در آن از چنین امکاناتی استفاده نشده باشد.

(بی‌پروا ۱۳۸۰) در پایان‌نامه خود با اهدافی نظیر «بررسی کارایی رسانه فیلم آموزشی در انتقال پیام آموزشی»، یافتن «نقاط ضعف و قوت در روند تهیه فیلم آموزشی» و «بررسی میزان یادسپاری مفاهیم آموزشی که از طریق فیلم

به فراگیران ارائه می‌شود و مقایسه آن با جزوه آموزشی» به پژوهش در حوزه تکنولوژی و آموزش پرداخته و اظهار داشته است.:

میزان یادگیری دو گروه پس از مطالعه جزوه و مشاهده فیلم آموزشی درباره ارگونومی مشابه است. و همچنین، اگرچه سرعت یادگیری دو گروه از طریق جزوه و فیلم یکسان نبود، ولی برای آموزش از طریق جزوه زمان کمتری صرف شد و نیز میزان یادسپاری مطالب ارائه شده از طریق جزوه و فیلم پس از گذشت ۴ هفته یکسان بود.

(لانرگان ۱۹۹۲، ۴) ویژگی برجسته فیلم‌های ویدئویی را توانایی آنها در ارائه کامل موقعیت‌های ارتباطی می‌داند. او در ادامه به دیگر ویژگی‌های فیلم‌های ویدئویی، مانند «نمایش سن، جنسیت و نوع رابطه طرفین گفتگو، نوع لباس، حالت، احساسات و نیز موقعیت اجتماعی آنها» نیز اشاره کرده است. او همچنین فیلم‌های ویدئویی را ابزار مناسبی برای آموزش واژگان می‌داند؛ زیرا این فیلم‌ها «می‌توانند به سادگی طیف گسترده‌ای از اشیاء، مکان‌ها و حتی مفاهیم را به کلاس درس بیاموزند» (لانرگان، ۱۹۹۲، ۵۵)

(چیرنر^۱ ۲۰۰۱، ۳۰۵-۳۱۹) نیز به برخی از مزایای استفاده از فیلم‌های ویدئویی دیجیتال مانند شبیه‌سازی شرایط تدریس و یادگیری به شرایط زندگی در فرهنگ جامعه زبان مقصد، یادگیری ویژگی‌های کاربردی و فرهنگی - اجتماعی تعاملات زبان مقصد از طریق مشاهده بخش‌هایی از یک فیلم خاص، افزایش انگیزه زبان‌آموزان با ارائه موضوع‌های پیچیده، فراهم ساختن الگو، بافت و دلیل برای برقراری ارتباط، نمایش کنش‌های انسانی و حرکات چهره و بدن در فرهنگ جامعه زبان مقصد، ارائه زبان گفتاری و نمایش اینکه مردم جامعه زبان مقصد چگونه نیازهای ارتباطی خود را مرتفع می‌سازند، اشاره کرده است.

(آقا ابراهیمی ۱۳۹۰) در مقاله «طراحی رسانه‌های آموزشی برای فارسی‌آموزان مبتدی با رویکرد آموزش ارتباطی زبان برای پرورش مهارت‌های گفت و شنود» به این نتیجه رسیده که در سطوح مبتدی، متوسطه و پیشرفته، به ترتیب عکس و پوستر، مواد آموزشی شنیداری همراه با مواد آموزشی شنیداری و دیداری و مواد آموزشی شنیداری-دیداری بیشترین تاثیر گذاری را داشته است.

۱. Erwin Tschiner

به طور کلی می‌توان گفت مواد آموزشی دیداری - شنیداری تاثیر شایانی در یادگیری زبان دارد.

۲-۲. بررسی فیلم‌های آموزشی انگلیسی و تحلیل آن‌ها بر مبنای چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴)

اهمیت توانش ارتباطی و فرهنگی در جامعه اجتماعی جهان امروز روشن است. در این بخش با توجه به مقاله (هیلارد ۲۰۱۴) فعالیت‌های فرهنگی و زبانی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.

چارچوب تحلیل هیلارد ترکیبی از چارچوب (ریزاگر ۱۹۹۱)، (سرکو ۲۰۱۰، ۴۰) و (گری ۲۰۱۰) است تا بر روی سطوح چند منظوره فرهنگ که مربوط به مفاهیم آموزشی مواد فرهنگی و تحلیل لهجه‌ها و تنوع زبان انگلیسی در مواد شنیداری است تاکید کند. برای رسیدن به یک ایده کلی ساختار همه جانبه فیلم‌های آموزشی، عنوان‌های اصلی آنها و انواع متون و تنوع لهجه‌ها را باید در نظر گرفت.

هیلارد در بازنمایی فرهنگ به بررسی تصاویر، لهجه‌ها، اطلاعات فرهنگی و فعالیت‌های فرهنگی و زبانی با ارائه جدول‌های مجزا پرداخته است. هدف وی، نشان دادن ایدئولوژی و ارزش‌های پنهان در متون کتاب‌ها است تا تاثیرات کلی اطلاعات و فعالیت‌های فرهنگی موجود در کتاب‌ها را از چشم‌انداز آموزشی ارزش‌گذاری کند.

چارچوب تحلیل فرهنگی به دو ابعاد «خرد و کلان» تقسیم می‌شود که بعد «کلان» آن مفاهیم آموزشی مواد فرهنگی است که خود شامل ۱- زندگی شخصی و هویت، ۲- خانواده، ۳- اجتماع، ۴- ورزش، ۵- سلامتی، ۶- مسافرت، ۷- آموزش، ۸- محل کار و شغل، ۹- اتفاقات اخیر، ۱۰- مذهب، ۱۱- هنرها و علوم انسانی، ۱۲- سیاست، ۱۳- رسانه، ۱۴- محیط اطراف، ۱۵- سرگرمی، ۱۶- جغرافیا، ۱۷- حمل و نقل، ۱۸- بازرگانی، ۱۹- فرهنگ، ۲۰- علم حیوانات، ۲۱- غذا و نوشیدنی، ۲۲- مد و ۲۳- تاریخ و بعد «خرد» آن شامل: ۱- تصاویر (مرد، زن، دختر و پسر از نوع سفید پوست، آسیایی، لاتین، آفریقایی امریکایی و دیگر)، و ۲- لهجه‌ها (مواد آموزشی شنیداری) (استاندارد امریکای شمالی، استاندار بریتانیایی/ استرالیایی، لهجه منطقه امریکایی، منطقه بریتانیا/ استرالیایی و غیر بومی) است.

همچنین تحلیل زبانی آن شامل انواع تمرین، عکس‌ها و جدول، پتانسیل آموزشی تمرین، اهداف اصلی تمرین و سطح همکاری مورد نیاز است. ابعاد کلان به صورت کیفی و ابعاد خرد و زبانشناسی به صورت کمی تحلیل شده است.

۲-۲-۱. تحلیل فرهنگی کتاب فیلم اینترچنج بر مبنای هیلارد

در این قسمت بر اساس چارچوب هیلارد (۲۰۱۴) به بررسی عناوین محتوای فرهنگی، تصاویر و لهجه‌ها در کتاب فیلم اینترچنج پرداخته شده^۱ و نتایج حاصل در جداول زیر آورده شده است:

جدول ۲-۱.

عناوین محتوای فرهنگی کتاب فیلم اینترچنج بر اساس چارچوب هیلارد (۲۰۱۴، ص، ۲۵۰)

۱. زندگی شخصی، هویت	۲. خانواده	۳. اجتماع	۴. ورزش	۵. سلامتی، رفاه	۶. مسافرت
معرفی خود و نحوه نوشتن آن. معرفی خود.	معرفی اعضای خانواده همراه یا خصیصه آنها	فوتبال بیسبال گلف	فوتبال بیسبال گلف	گوش درد داشتن کمردرد	مسافرت رفتن مسافرت به واشنگتون دی سی مسافرت به واشنگتون دی سی کنار دریا رفتن در تعطیلات
معرفی شغل و زمان شروع و پایان و سختی‌های آن. گفتگو در مورد وعده‌های غذایی	گفتگوی مادر با فرزند در مورد خانه مجردی	گویی بازی	گویی بازی	معهده درد	

۱. برای توضیحات بیشتر ر.ک. بخش ۲-۲-۲

۱۲. سیاست، نیکوکاری، سازمانهای جهانی	۱۱. هنرها، علوم انسانی	۱۰. مذهب	۹. اتفاقات اخیر	۸. محل کار، شغل	۷. آموزش
			یک روز تعطیلات	معلمی پزشکی ۲ طراح وب کار طنز راننده تاکسی راننده آمبولانس گارسون موزیسین رقاصه هنرپیشه تئاتر نوازنده اسباب‌های ضربی	گفتگو در مورد کلاس و معلم تسلط به زبان فرانسه، چینی و اسپانیایی یادگیری زبان انگلیسی تحصیل در رشته بازرگانی تحصیل در رشته حقوق کلاس رقص

۱۸. بازرگانی، اقتصاد	۱۷. حمل و نقل	۱۶. جغرافیا	۱۵. سرگرمی‌ها	۱۴. محیط اطراف	۱۳. رسانه، ارتباط
	<p>اتوبوس ماشین قطار</p>	<p>معرفی محل زندگی پل ساسپنشن در ونکوور منهتن</p>	<p>مطالعه ۲ بیرون رفتن ۲ نگهداری از کودک جک نوشتن و تعریف کردن پیاده روی رستوران رفتن ۳ ورزش کردن موزه رفتن ۲ پارک رفتن دیدن بنای تاریخی دیدن آتش بازی دیدن موزه هنر استخر رفتن</p>	<p>معرفی قسمت‌های مختلف خانه</p>	

۱۹. فرهنگ	۲۰. علم، حیوانات	۲۱. غذا، نوشیدنی	۲۲. مد	۲۳. تاریخ	۲۴. دیگر
نوع پوشش رسمی و غیر رسمی.		پیتزا پاپ کورن تخم مرغ نان تست با کره اب پرتقال ۲ ماست گرانولا سالاد میوه پنکک سالاد کاهو، گوجه و پیاز	گفتگو در مورد رنگ‌های لباس.	معرفی مکانی بنام سانی داینر	درخت خرما اب و هوا

براساس چارچوب پیشنهادی هیلارد (۲۰۱۴) نشان می‌دهد برخی از موضوع‌ها از اهمیت بیشتری نسبت به موضوع‌های دیگر برخوردارند. به عنوان مثال مولفه جغرافیا نسبت به مولفه محل کار یا شغل از اهمیت کمتری برخوردار است. حتی بعضی از مولفه‌ها مانند مذهب کاملاً نادیده گرفته شده است. البته می‌توان احتمال داد که چون مذهب یک مولفه شخصی و شاید بحث‌برانگیز باشد در کتاب گنجانده نشده است.

جدول ۲-۲

بررسی تصاویر کتاب فیلم اینترچنج بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴، ۲۵۰)

سفیڈپوسٹ	آسیایی	لاتین	افریقایی امریکایی	دیگر	مشخص نیست	کلی	
۶	۴	۳	۵		۱		زن
۸	۱		۶	۲			مرد
۶	۴	۲	۴				دختر
۹	۱		۱				پسر

تصاویر فیلم اینترچنج نشان می‌دهد از اشخاص اروپایی نسبت به افریقایی بیشتر استفاده شده است

جدول ۳-۲

بررسی لهجه‌ها در کتاب فیلم اینترچنج بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴، ۲۵۰)

استاندار امریکای شمالی	استاندارد بریتانیایی/ استرالیایی	لهجه منطقه‌ای امریکایی	منطقه بریتانیا/ استرالیایی	لهجه غیر بومی
۴۹	۲	۹	-	۴

لهجه آمریکای شمالی نسبت به لهجه‌های بریتانیایی / منطقه‌ای امریکا / منطقه بریتانیا و غیر بومی، بیشترین کاربرد را داشته است.

اکنون به توصیف ابعاد فرهنگی در کتاب فیلم اینترچنج بر اساس چارچوب هیلارد می‌پردازیم. به طور آشکار و پنهان در همه دروس نکات فرهنگی لحاظ شده است. برخی عناصر و محتوای فرهنگی تعبیه شده در این کتاب فیلم را شناسایی و تحلیل کردیم. بیشتر گفتگوها و فعالیت‌ها در کشورهای زبان انگلیسی رخ می‌دهد. بیشترین تمرکز روی فرهنگ غرب است.

جنسیت به نسبت متعادل است. نکته توریستی به طور کلی، بازنمایی نکته‌های غربی و ارزش‌های غربی از چشم‌اندازهای مثبت توریست است. به عنوان مثال، فیلم درس ۳ تحت عنوان ورود فرد جدید به دبیرستان، در مورد دانش‌آموزان از کشورهای مختلف آسیایی، اروپایی و آفریقایی صحبت می‌کند و هر کدام از

آنها راجع به کشور و زبان خودشان گفتگو می کنند و همچنین در تمرینی از دانش آموزان خواسته شده راجع به کشور و زبان هم کلاسی های خود پرسند. در درس ۹ تحت عنوان وقت شام، درباره عادت های غذایی صحبت می کنند. درس ۱۱ مسافرت به واشنگتون دی سی را شرح می دهد. درس ۱۳ یک مکان دیدنی را در ونکوور معرفی می کند.

۲-۲-۲. تحلیل فرهنگی کتاب فیلم فورکورنرز بر مبنای هیلارد

در این قسمت بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴) به بررسی عناوین محتوای فرهنگی، تصاویر، لهجه ها، و نکات آموزشی در کتاب فیلم فورکورنرز پرداخته و در جداول آورده شده است:

جدول ۲-۴

اطلاعات کلی کتاب فیلم فورکورنرز بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴، ۲۵۰)

۱. زندگی شخصی، هویت	۲. خانواده	۳. اجتماع	۴. ورزش	۵. سلامتی، رفاه	۶. مسافرت
زندگی روزمره	معرفی اعضای خانواده ۲		بیس بال		سفر به برزیل
عشق	تنش بین والدین و فرزندان		دوچرخه سواری ۲		سفر به استرالیا
معرفی خود و نحوه نوشتن آن			دویدن ۲		سفر به امریکای جنوبی
			حرکات ورزشی		
			تنیس		
			شنا		

۱۲. سیاست، نیکو کاری، سازمانهای جهانی	۱۱. هنرها، علوم انسانی	۱۰. مذهب	۹. اتفاقات اخیر	۸. محل کار، شغل	۷. آموزش
	موسیقی سینما معرفی اماکن تاریخی			تبلیغات کافه شاپ	گفت و گو در مورد کالج درس خواندن گفتگو در مورد کلاس مورد علاقه تعلیم رانندگی یادگیری زبان فرانسه یادگیری زبان انگلیسی یادگیری زبان پرتغالی فارغ التحصیلی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

۱۸. بازرگانی، اقتصاد	۱۷. حمل و نقل	۱۶. جغرافیا	۱۵. سرگرمی‌ها	۱۴. محیط اطراف	۱۳. رسانه، ارتباط
	ماشین مترو اتوبوس پیاده روی		آشپزی گفتگو در مورد سرگرمی‌ها خوشگذرانی رقص ۵ بیرون غذا خوردن ۲ آشپزی بازی‌های ویدیویی آوازخواندن ۲ آلات موسیقی (سازدهنی) موسیقی مطالعه خرید مهمانی فارغ التحصیلی		اینترنت مکالمه تصویری

۱۹. فرهنگ	۲۰. علم، حیوانات	۲۱. غذا، نوشیدنی	۲۲. مد	۲۳. تاریخ	۲۴. دیگر
دیرخوایدن (پیامک به فرد مورد علاقه) سوغاتی دادن	حیوانات استرالیا	صبحانه (آب میوه، قهوه، شیر، غلات شیرین) صبحانه مورد علاقه (گرالونا) قهوه غذای ایتالیایی			

براساس چارچوب پیشنهادی هیلیارد نشان می‌دهد بعضی از موضوع‌ها از اهمیت بیشتری نسبت به موضوع‌های دیگر برخوردارند. به عنوان مثال مولفه سرگرمی نسبت به مولفه هنر از اهمیت بیشتری برخوردار است. حتی بعضی از مولفه‌ها مانند مذهب کاملاً نادیده گرفته شده است. البته می‌توان احتمال داد که چون مذهب یک مولفه شخصی و شاید بحث‌برانگیز باشد در کتاب گنجانده نشده است. در قسمت آموزش و سرگرمی‌ها موارد جالب و جذابی را به مخاطب نشان می‌دهد و همین باعث می‌شود فیلم برای زبان‌آموز لذت بخش باشد. مولفه مد و تاریخ اهمیتی نداشته، شاید گفتگو در مورد این مولفه‌ها برای سطح پایه سنگین باشد.

جدول ۲-۵. تصاویر فورکورنرز

کلی	مشخص نیست	دیگر	افریقای امریکایی	لاتین	آسیایی	سفیدپوست	
					۳	۷	زن
		۲				۳	مرد
			۱		۴	۸	دختر
	۳		۱		۲	۷	پسر

تصاویر اشخاص اروپایی نسبت به افریقای بیشتر استفاده شده است.

جدول ۲-۶. نمایش لهجه‌ها فورکورنرز

لهجه غیر بومی	منطقه بریتانیا / استرالیایی	لهجه منطقه‌ای امریکایی	استاندارد بریتانیایی / استرالیایی	استاندارد امریکای شمالی
		۱		۵۶

در فیلم فورکورنرز لهجه امریکای شمالی بیشترین کاربرد را نسبت به دیگر لهجه‌ها دارد.

حال بر اساس چارچوب هیلارد به توصیف ابعاد فرهنگی در کتاب فیلم فورکورنرز می‌پردازیم. عناصر و محتوای فرهنگی تعبیه شده در این کتاب فیلم را شناسایی و تحلیل کردیم.

فیلم درس ۱ تحت عنوان افراد مشهور در مورد خوانندگان و بازیگران مشهور اروپا صحبت می‌کند. درس ۲ با موضوع شگفتانه، تعامل خانواده را ارائه می‌دهد. درس ۳ با عنوان دوشنبه شلوغ سبک زندگی یک جوان را نشان می‌دهد. درس ۵ درباره سپری کردن اوقات بیکاری صحبت می‌کند که بیشتر به کلوب‌های رقص و خوانندگی می‌پردازد. درس ۶ هم استعدادهای جوانان را جستجو می‌کند و بازهم استعدادهایی که در مورد رقص و موسیقی است به نمایش گذاشته است. درس ۷ در مورد غذای مورد علاقه و نحوه درست کردن آن گفتگو می‌کند و در تمرین از دانش‌آموزان خواسته شده راجع به غذای مورد علاقه خود حرف بزنند. درس ۱۱ مسافرت به استرالیا را شرح می‌دهد. درس ۱۲ شیوه تولد گرفتن را به نمایش می‌گذارد. به جدول (۲-۳) و اطلاعات فرهنگی رجوع شود.

۲-۲-۳. تحلیل فرهنگی کتاب فیلم امریکن انگلیش فایل بر مبنای هیلارد

اشخاص اروپایی بیشتر از اشخاص دیگر کشورها در فیلم نقش داشتند.

جدول ۲-۷ تصاویر امریکن انگلیش فایل

کلی	مشخص نیست	دیگر	افریقای امریکایی	لاتین	آسیایی	سفیدپوست	
	۳		۲			۵	زن
	۱				۱	۶	مرد
			۲		۲	۲	دختر
				۳	۸		پسر

در فیلم امریکن انگلیش نیز لهجه آمریکای شمالی بیشترین کاربرد را نسبت به لهجه‌های دیگر دارد.

جدول ۲-۸. نمایش لهجه‌ها امریکن انگلیش فایل

لهجه غیر بومی	منطقه بریتانیا/ استرالیایی	لهجه منطقه‌ای امریکایی	استاندارد بریتانیایی/ استرالیایی	استاندارد امریکای شمالی
۶	۵	۶		۱۸

در فیلم امریکن انگلیش نیز لهجه آمریکای شمالی بیشترین کاربرد را نسبت به لهجه‌های دیگر دارد.

۲-۲-۴. تحلیل زبانی سه منبع انگلیسی فورکرنرز، اینترچنج و امریکن اینگلیش فایل

جدول مورد نظر به بررسی نکات زبانی سه کتاب مذکور طبق چارچوب هیلارد می‌پردازد. نکات زبانی شامل پنج مولفه (انواع تمرین، عکس‌ها و جداول، پتانسیل آموزشی تمرین، اهداف اصلی تمرین و سطح همکاری مورد نیاز) است.

جدول ۲-۹. تحلیل زبان‌شناسی کتاب‌های فورکورنرز، اینترچنج و امریکن انگلیش فایل

کتاب فیلم	انواع تمرین	عکس‌ها، جداول	پتانسیل آموزشی تمرین	اهداف اصلی تمرین	سطح همکاری مورد نیاز
فورکورنرز	چهار مهارت اصلی	به خوبی و کافی استفاده شده	کاربرد بخش گروهی خارج از کلاس	بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست بود فقط یک تمرین آخر گروهی غیر متمرکز و باز بود.	فردی ۴ و گروهی ۱
اینترچنج	چهار مهارت اصلی	تعداد جداول و تمرین‌ها به اندازه کافی و بیشتر از فورکورنرز و امریکن انگلیش استفاده شده و همچنین تصاویر کاربرد آموزشی دارند.	به دلیل وجود بخش گروهی در نتیجه کاربرد خارج از کلاس بیشتر	در اوایل کتاب تمرین‌های غیر متمرکز و بیشتر و هرچه به سمت انتهای کتاب پیش می‌رویم تمرین‌های متمرکز بیشتر می‌شود	فردی ۸ و گروهی ۵
امریکن انگلیش	گفت و گو و شنیداری و نوشتاری محدود	محدود	بیشتر تمرین‌ها محدود به کلاس	تمرکز ۳ و غیر تمرکز ۱	

در سه کتاب فیلم تمرین‌های فردی و گروهی وجود داشت اما کتاب اینترچنج نسبت به دو کتاب دیگر تمرین‌های گروهی آن بیشتر بود. تمرین‌ها را از نظر پاسخ مشخص داشتن یا پاسخ باز داشتن به ترتیب به تمرین تمرکزی و غیرتمرکزی تقسیم کردیم. در کتاب فورکورنرز، بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست بود فقط یک تمرین آخر، گروهی غیر متمرکز و باز بود. این مدل تمرین تا انتهای کتاب تکرار شده و هر چه به انتها نزدیک می‌شویم تعداد تمرین گروهی بیشتر می‌شود. در کتاب اینترچنج، در اوایل کتاب تمرین‌های غیرتمرکزی بیشتر و هر چه به سمت انتهای کتاب پیش می‌رویم تمرین‌های تمرکزی بیشتر می‌شود و در نهایت در کتاب امریکن انگلیش، ۳ تا تمرین تمرکزی و ۱ غیرتمرکزی دارد.

بعد از انجام بخش مرور پیشینه، حال به مبنای نظری پژوهش می‌پردازیم. مبنای نظری به دو بخش «معرفی چارچوب مرجع زبان فارسی و خصوصیات آن و ویژگی کتاب پرفا» می‌پردازد که در ذیل آن را شرح می‌دهیم.

۳. چهارچوب مرجع

این تحقیق براساس چارچوب مرجع آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان (میردهقان و دیگران ۱۳۹۵) و با تکیه بر محتوای مجموعه آموزشی پرفا (۱) (میردهقان و دیگران ۱۳۹۷) برای تهیه متون فیلم آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

وجود یک چارچوب برای هر نوع فعالیت تخصصی ضرورت دارد و محدود به امر آموزش نیست. چارچوب مرجع زبان فارسی با نگاهی به چارچوب مرجع اروپا، البته با در نظر گرفتن نکات بومی‌سازی آن تهیه شده است. چارچوب‌ها شامل روندها و فرایندهای کلی مرتبط با اجرای موفقیت‌آمیز یک برنامه و نهایتاً ضمانت کلی و توصیف جامعی برای دستیابی به اهداف آموزشی و حرفه‌ای هستند.

وجود یک چارچوب برای آموزش زبان صرفاً برای مدرسان مفید نخواهد بود. بلکه جامعه گسترده‌تری از جمله زبان‌آموزان را هم شامل می‌شود. یک چارچوب حرفه‌ای فضایی را برای یادگیری فراهم می‌آورد که زبان‌آموزان را در یافتن مسیر مناسب برای آموزش و تعیین اهداف مشخص برای فراگیری کمک

می‌کند. چارچوب مرجع آموزش شامل ویژگی‌هایی است که تهیه و تدوین کتاب‌های آموزشی را تسهیل می‌کند، ویژگی‌های آن عبارتند از:

- ۱- جمع‌آوری جامع حوزه‌های دستوری، واژگانی و کارکردی مختلف
- ۲- توجه ویژه به نظرات، نیازها، علایق و سلیق زبان‌آموزان
- ۳- تکیه بر نظرات تخصصی مدرسان و جایگاه ویژه آن‌ها در تصمیم‌گیری
- ۴- ارائه روش نتایج کار و محتوای هر یک از سطوح آموزشی در جداول نظام‌مند متعدد، مطابق با نیازهای گوناگون گروه‌های مختلف جهت دسترسی آسان و بهره‌برداری بهتر و استفاده مولفان کتاب‌های درسی و برنامه‌ریزان دوره‌های آموزشی.

بنابراین یک چارچوب مرجع صرفاً ابزاری برای ارزشیابی زبان‌آموزان نیست. بلکه ابزاری توصیفی است که سطوح مهارتی و توانشی زبان‌آموزان را با توجه به معیارهای خاص برای بافت‌های مختلف و موقعیت‌های زبانی گوناگون و حوزه‌های کاربرد متنوع تبیین می‌کند. چارچوب پیشنهادی به کاربران و دست‌اندرکاران حوزه آموزش زبان فارسی، برای آگاهی یافتن از دامنه پوشش یک برنامه آموزشی یا آزمون مهارتی زبان است، تا بدانند اولویت‌های آموزشی هر حوزه مهارتی و سطح مهارتی متناسب با آن، در هر برنامه آموزشی یا در یک آزمون ارزشیابی مهارت‌های زبانی کدامند.

آموزش ارتباطی زبان

(براون^۱، ۲۰۰۹) آموزش ارتباطی زبان را شامل موضوعات زیر می‌داند: الف) تمرکز اهداف کلاسی بر تمامی اجزاء توانش ارتباطی. ب) درگیر نمودن زبان‌آموزان با فنون زبانی جهت استفاده عملی و واقعی زبان در اهداف معنادار. ج) روانی، درستی و دقت کلام به عنوان اصول مکمل در فنون ارتباطی. د) توانایی دریافت و تولید زبان توسط زبان‌آموزان.

به طور کلی هدف آموزش ارتباطی زبان وابسته به نیازهای زبان‌آموزان در بافت می‌باشد.

1. Brown

در آموزش ارتباطی زبان مهارت‌های زیر از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند:

• زبان‌آموزان بایستی به حد بالایی از توانش ارتباطی نائل گردند. به عبارتی زبان‌آموزان در به کارگیری مهارت‌های زبانی بایستی به حدی برسند که مفاهیم را به صورت روان و خودبخودی بیان نمایند.

• زبان‌آموز بایستی از معانی اجتماعی ساختارهای زبانی مطلع باشد. بسیاری از زبان‌آموزان ممکن است دارای توانایی در تغییر گفتار جهت تناسب آن با موقعیت‌های اجتماعی نباشند، اما جهت توانایی در کاربرد اشکال قابل قبول و پرهیز از عدم کاربرد اشکال نامناسب زبانی توانایی لازم را دارا باشند (لیتل وود، ۱۹۸۱: ۶).

در آموزش زبان ارتباطی، روش‌شناسی منحصربفرد یا مجموعه تکنیک‌های ثابتی تعیین و تجویز نشده است.

۴. روش تحقیق و اسلوب تهیه کتاب فیلم

با مروری بر پیشینه تحقیق می‌توان به درک جامعی جهت طراحی مواد آموزشی نائل گردید. با وجود منابع کم در زمینه کتاب و فیلم آموزشی زبان فارسی، سعی شد با تحلیل منابع موجود، به یک سازوکار مطلوب جهت تدوین کتاب فیلم آموزش زبان فارسی برسیم. با تحلیل کتاب‌های آموزش زبان فارسی بر مبنای هیلارد، کتاب متون فیلم بر اساس بیست و سه مولفه فرهنگ، هفت مولفه تصویر، پنج مولفه آموزش و چهار مولفه لهجه طراحی شده است و همه این شاخصه‌ها با در نظر گرفتن محتوای کتاب درس پرفا ۱ تهیه و تدوین می‌شود. (اطلاعات بیشتر ر.ک. ص ۵)

در این بخش به توصیف روش پژوهش حاضر پرداخته خواهد شد. پژوهشگر، اقدام به تهیه فیلم‌نامه و تمرین مربوط به آن در کتاب فیلم با لحاظ کردن نکات فرهنگی کرده است. اجزا و مولفه‌های زبانی بر اساس کتاب دانش آموز پرفا سطح پایه تهیه گردیده است. تحقیق حاضر در تلفیق یادگیری زبان فارسی، لذت بردن از آن، تعامل با دنیای واقعی به همراه نکات فرهنگی به جهت فراهم نمودن منبعی سودمند و کارآمد برای علاقه‌مندان به یادگیری زبان فارسی سعی نموده است.

این فصل شامل بخش‌های اصلی «برنامه کتاب فیلم»، «تحلیل فرهنگی کتاب فیلم پرفا بر مبنای هیلارد»، «تهیه ساختار کتاب فیلم پرفا»، «تهیه محتوای کتاب فیلم پرفا» است که به تئیین آن‌ها می‌پردازیم.

۴-۱. برنامه کتاب فیلم پرفا ۱

با گردآوری مطالب به روز از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی جهت کتاب فیلم آموزشی، پژوهشگر روش پژوهش حاضر را بر پایه توصیفی-تحلیلی قرار داده است. در ذیل ویژگی‌های کتاب فیلم پرفا ۱ را برمی‌شماریم:

- ۱۲ فیلمنامه، هر فیلم‌نامه برای ضبط حدود ۳ الی ۴ دقیقه فیلم (مجموعاً در حدود ۴۸ دقیقه) برنامه‌ریزی شده است.
- زبان استفاده شده در ویدئو ساختار و لغت موجود در کتاب دانش آموز را طبق زبان معیار (گفتاری) انعکاس می‌دهد.
- برخی از دروس ساختاری «موقعیتی» دارند؛ موقعیت‌هایی مانند کلاس درس، پارک، خانه و کتابخانه ... که فعالیت‌های ارتباطی خاصی در آن اتفاق می‌افتد.
- قلمرو توالی تمرین‌ها از ساده به دشوار است.
- ترتیب مهارت‌ها از تمرین لغت، شنیداری، نوشتاری و گفتاری است.
- توالی محتوا بازتاب آن چیزی است که در فرآیند یادگیری برای مرحله بعدی پایه و اساس است.

محتوای کتاب فیلم براساس محتوای کتاب درس پرفا طراحی شده است و ساختار آن طبق ساختار کتاب فیلم آموزشی فورکورنرز انتخاب شده است. زیرا ساختار فورکورنرز، روان و دارای حجم مناسب و برای آموزش زبان فارسی کارآمد است که شامل «پیش از تماشای فیلم»، «زمان تماشای فیلم» و «بعد از تماشای فیلم است». شاخصه‌ها بر مبنای چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴) مورد استفاده قرار گرفته است. نحوه طراحی کتاب فیلم در این فرگرد بیان می‌شود.

۴-۱-۱. ویژگی کتاب فیلم

کتاب فیلم، فیلم‌نامه‌های پویا و جذابی دارد. هر فیلم‌نامه براساس، واحد کتاب درسی، نوشته شده و مکمل کتاب درس است. کتاب فیلم جزئیات نکات آموزشی را لحاظ کرده است که به شرح ویژگی‌های کتاب می‌پردازیم:

- هریک از ۱۲ فیلم‌نامه، تمرینی از گرامر، لغت، کارکرد زبانی طبیعی و جهان واقعی کتاب درس است.

- کتاب درس پرفا به دانش‌آموز فرصت شنیدن و دیدن موقعیت و بافت جهان واقعی را می‌دهد. کتاب فیلم نیز با گرتبه‌برداری از کتاب درس به فهم شنیداری و گفتاری دانش‌آموز کمک می‌کند.

• کتاب فیلم‌نامه‌های متنوعی دارد که انعکاسی از جهان واقعی است تا تجربه زبان‌آموز را ارتقاء دهد.

• فیلم‌نامه‌ها کوتاه و حدود ۳ الی ۴ دقیقه است و مثال‌های واقعی ذکر شده تا زبان‌آموز از سطح کتاب درس فراتر برود و بتواند ویدئو شخصی خلق نماید. این سبک آشنای کتاب فیلم، انگیزه قویی برای زبان‌آموز ایجاد می‌کند تا با عنوان‌ها و لغت‌های جدید زبان خود را تقویت کند. فیلم‌نامه پویا، به معلم‌ها نیز اجازه می‌دهد، راهی برای یادگیری واقعی زبان‌آموز باز کنند.

۴-۱-۲. کاربرد گفتمان شفاهی در کتاب فیلم

اهمیت توانش ارتباطی و فرهنگی در جامعه اجتماعی جهان امروز روشن است. در این بخش با توجه به مقاله (هیلیارد ۲۰۱۴) فعالیت‌های فرهنگی و زبانی را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.

با استفاده از کتاب «مسائل کلیدی در آموزش زبان انگلیسی»^۱ نوشته جک سی ریچاردز^۲ (۲۰۱۵) نکات تحلیل گفتمان را در فیلم‌نامه لحاظ کردیم. ریچاردز در بحث گفتمان شفاهی به شاخصه‌های: بسط موضوع^۳، جفت‌های مجاور^۴، نوبت‌گیری، ساخت وارونه یا تماس هدایتی^۵ و روزمرگی^۶ می‌پردازد. (ریچاردز: ۵۲۱-۵۲۴)

با به کارگیری مفاهیم مذکور تحلیل گفتمان در فیلم‌نامه، زبان‌آموز با متونی که ویژگی‌های تعاملی معتبر را منعکس می‌کند آشنا می‌شود. به برخی از نکات که در تهیه کتاب فیلم لحاظ شده اشاره می‌کنیم:

با توسعه و بسط موضوع سعی در توضیح و روشن‌گری در مورد موضوع مورد نظر داریم (فیلم‌نامه بخش ۴: شنبه شلوغ).

زین: من هر روز صبح صبحانه می‌خورم. چای ایرانی و هم یه لیوان شیر و عسل با نون و کره می‌خورم.

با استفاده از جفت‌های مجاور زنجیره‌ای از دو پاره گفتار مرتبط با هم بوجود

۱. Key Issues in Language Teaching

۲. Jack C. Richard

۳. Topic development

۴. Topic development

۵. Back-channeling

۶. Routines

می آید که توسط دو سخنگوی متفاوت ادا می شود و پاره گفتار دوم همیشه پاسخ پاره گفتار اول است و می تواند برای گوینده اول قابل پیش بینی باشد. مانند: تبریک- تشکر / عذرخواهی- پذیرش / تقاضا کردن- موافقت کردن (فیلم نامه بخش ۱: افراد مشهور)

مریم: من کمالی، گزارشگر هستم. میتونم با شما مصاحبه کنم؟
صابر: بله، حتما

با به کارگیری ساخت وارونه یا تماس هدایتی در گفتگوهای دو طرفه اغلب شنوندگان متوجه نشانه های عاطفی قابل دریافت از طرف مقابل هستند و بدون انجام نوبت گیری و با تکرار سخن گوینده یا با استفاده از نشانه های عاطفی، ابراز همدردی، شوک و نفرت و ... می توانند گوینده را تشویق به ادامه صحبت کنند. مانند: واقعاً، کاملاً .. درسته؟ ... شوخی نکن جالبه ... (درس ۵: برای سرگرمی چیکار می کنی؟)

سارا: بازی ویدئویی! خیلی جالب، گاهی می رم پاساژ نزدیک ایستگاه مترو آنجا بازی می کنم.

ماری: واقعا؟ اینجا مترو یا کلوب بازی نداریم.

در گفتمان شفاهی توجه به روزمرگی ها و روال عادی در گفتارهای طبیعی و روزمره ضروری است و لازم است زبان آموز به یک دامنه وسیعی از این عبارتها دسترسی داشته باشد تا بتواند در مواقع لزوم از آن بهره ببرد. (درس ۶: آپارتمان جدید) سارا: سلام؟ سلام مامان. خوبی؟

خیلی خوبم، یکم خسته ام

۴-۱-۳. فعالیت کتاب فیلم

هر ۱۲ فیلم نامه شامل فعالیت هایی است که باعث استفاده موثر فیلم نامه در کلاس می شود. هر بخش در قالب ۲ صفحه، شامل فعالیت های: قبل از تماشای فیلم، زمان تماشای فیلم و بعد از تماشای فیلم طراحی شده است، که زبان آموز را قدم به قدم و با راهنمایی کردن در فهم اتفاق ها و زبان بخش ویدئویی حمایت می کند.

- قبل از تماشای فیلم، بافت، شخصیت ها و لغت های ضروری در فهم فیلم نامه را معرفی می کند.

- قسمت زمان تماشای فیلم، باعث می شود زبان آموز به اتفاق های مهم توجه کند و

به راحتی فعالیت‌ها را تکمیل کند.

• قسمت بعد از تماشای فیلم، شامل فعالیت‌های درک مطلب است که معلم‌ها اجازه می‌دهند، آنچه را که زبان‌آموز از نکات مهم فیلم و زبان گفته شده در کتاب درس درک کرده، به کار ببرد.

جدول ۴-۱. سازماندهی بخش‌ها در متون فیلم آموزشی «پرفا»

قسمت‌ها	تمرین اول	تمرین دوم	تمرین سوم
قبل از تماشای فیلم	لغات کلیدی فیلم را به زبان آموز آموزش می‌دهد.		
زمان تماشای فیلم		شامل سه بخش با تمرین‌های متفاوت و متنوع برای تقویت مهارت واژگان، شنیداری و نوشتاری است. در قسمت تماشای فیلم از زبان آموز خواسته شده است اسامی را با تصاویر تطبیق دهد، جای خالی را با کلمه مناسب پر کنند و یا جمله درست و نادرست را علامت بزنند.	
بعد از تماشای فیلم			تقویت مهارت گفتاری و نوشتاری. موضوع گفت‌وگو و نوشتن را توسط این سوال مشخص می‌کند.

۴-۱-۴. تحلیل فرهنگی کتاب فیلم پرفا (۱) بر مبنای هیلارد

در این قسمت بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴) به تهیه عناوین محتوای فرهنگی، تصاویر، لهجه‌ها، و نکات زبان‌شناسی در کتاب فیلم پرفا ۱ پرداخته و

در جداول آورده‌ایم: (اطلاعات بیشتر در مقدمه این فصل)

جدول ۴-۲. اطلاعات کلی کتاب فیلم پرفا ۱ بر اساس چارچوب (هیلارد ۲۰۱۴، ۲۵۰)

۱. زندگی شخصی، هویت	۲. خانواده	۳. اجتماع	۴. ورزش	۵. سلامتی، رفاه	۶. مسافرت
زندگی روزمره معرفی خود و نحوه نوشتن آن.	معرفی اعضای خانواده		دوچرخه سواری دویدن حرکات ورزشی تنیس شنا		سفر به تهران سفر به روسیه سفر به تبریز
۷. آموزش	۸. محل کار، شغل	۹. اتفاقات اخیر	۱۰. مذهب	۱۱. هنرها، علوم انسانی	۱۲. سیاست، نیکوکاری، سازمانهای جهانی
تعلیم رانندگی یادگیری زبان فارسی یادگیری زبان انگلیسی یادگیری زبان ترکی یادگیری زبان روسی	مطب پزشک اورژانس رستوران گارسون بیمارستان معلم			موسیقی سینما معرفی اماکن تاریخی	

۱۳. رسانه، ارتباط	۱۴. محیط اطراف	۱۵. سرگرمی‌ها	۱۶. جغرافیا	۱۷. حمل و نقل	۱۸. بازرگانی، اقتصاد
اینترنت مکالمه تصویری		آشپزی بیرون غذا خوردن آشپزی بازی‌های ویدیویی کتاب خواندن آلات موسیقی (سازدهنی) موسیقی مطالعه خرید نقاشی کشیدن با صوت قرآن خواندن جشن فارغ التحصیلی		ماشین مترو اتوبوس پیاده‌روی	

۱۹. فرهنگ	۲۰. علم، حیوانات	۲۱. غذا، نوشیدنی	۲۲. مد	۲۳. تاریخ	۲۴. دیگر
سوغاتی دادن هدیه دادن		صبحانه (آب میوه، چای، شیر، کره، عسل) خاگینه چای دمنوش نعاء گردو			

عناصر و محتوای فرهنگی در کتاب فیلم که بر مبنای هیلیارد تعبیه شده است را توضیح می‌دهیم.

فیلم درس ۱ در مورد افراد مشهور ایران و کشورهای دیگر صحبت می‌کند. درس ۲ نحوه خوش آمدگویی یک فرهنگ را نشان می‌دهد. درس ۳ تعامل خانواده را مطرح می‌کند. درس ۴ سبک زندگی یک جوان را نشان می‌دهد. درس ۵ درباره سپری کردن اوقات بیکاری صحبت می‌کند. درس ۶ هم استعدادهای جوانان را جستجو می‌کند. درس ۷ در مورد غذای مورد علاقه و نحوه درست کردن آن صحبت می‌کند و در تمرین از دانش‌آموزان خواسته شده راجع به غذای مورد علاقه خود گفتگو کنند. درس ۱۱ مسافرت به یک شهر را شرح می‌دهد و مکان‌های دیدنی را معرفی می‌کند.

درس ۱۲ شیوه تولد گرفتن را به نمایش می‌گذارد.
در جداول زیر مولفه‌های «تصاویر، لهجه و زبانی» مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۴-۳. تصاویر پرفا

سفی‌پوست	آسیابی	لاتین	افریقای امریکایی	دیگر	مشخص نیست	کلی
زن	۷					
مرد	۳					
دختر	۸		۱			
پسر	۷		۱			

در انتخاب تصاویر و لهجه فیلم پرفا از تنوع نژادی و قومی استفاده شده است.

جدول ۴-۴. نمایش لهجه‌ها پرفا

یزدی	شمالی	اصفهانی	تهرانی	لهجه غیر بومی
۲	۱	۱	۲۰	۸

جدول ۴-۵. ابعاد زبانی پرفا

انواع تمرین	عکس‌ها، جداول	پتانسیل آموزشی تمرین	اهداف اصلی تمرین	سطح همکاری موردنیاز	کتاب فیلم
چهار مهارت اصولی	به خوبی و کافی استفاده شده	کاربرد بخش گروهی خارج از کلاس	بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست بود فقط یک تمرین آخر گروهی غیر متمرکز و باز بود.	فردی ۴ و گروهی ۱	پرفا (۱)

در کتاب فیلم تمرین‌های فردی و گروهی وجود دارد. تمرین‌ها را از نظر پاسخ مشخص داشتن یا پاسخ باز داشتن به ترتیب به تمرین تمرکزی و غیرتمرکزی تقسیم کردیم. در کتاب فیلم پرفا، بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست است فقط یک تمرین آخر، گروهی غیر متمرکز و باز بود. این مدل تمرین تا انتهای کتاب تکرار شده و هر چه به انتها نزدیک می‌شویم تعداد تمرین گروهی بیشتر می‌شود.

۲-۴. تهیه «محتوای» کتاب فیلم پرفا ۱

با توجه به اینکه کتاب فیلم و همچنین فیلم‌نامه بر اساس کتاب درس پرفا ۱ تهیه و تدوین می‌شود، مقایسه یک به یک بین دو کتاب مذکور صورت گرفت تا ساختار کلی و نکات لحاظ شده در تهیه کتاب فیلم را دریابیم.

در کتاب فیلم فعالیت‌ها تقریباً با یک ساختار و با در نظر گرفتن مواد آموزشی در کتاب درس رعایت می‌شود؛ به طور نمونه شامل تماشای فیلم برای اطلاعات کلی مورد نیاز جهت کامل کردن یک جدول، جواب دادن به سوال‌ها یا مرتب کردن توالی اتفاقات است.

فعالیت‌های ارتباطی مانند نقش بازی کردن، مصاحبه و گسترش فعالیت‌ها در بخش تماشای فیلم وجود دارد و آنها را تشویق می‌کند تا از زبان جدید در گفتگو درباره خودشان استفاده کنند.

کتاب درس شامل قسمتی با عنوان «اکنون می‌توانم» در انتهای هر درس است. این فعالیت‌ها با تمرکز دانش‌آموز بر روی زبان خاص در فیلم و سپس پر کردن جاهای خالی مهارت‌های شنیداری و نوشتاری را ارتقا می‌دهد.

با مقایسه یک به یک تمرین‌ها و بخش‌های کتاب فیلم با کتاب دانش‌آموز از «درس یک» هر دو کتاب مذکور به تحلیل آن می‌پردازیم.

۱-۲-۴. تمرین اول: پیش از تماشای فیلم

با مقایسه بین کتاب دانش‌آموز با کتاب فیلم می‌توان گفت، درس یک کتاب دانش‌آموز ابتدا اسامی مشهور ایران و کشورهای دیگر را معرفی کرده است و در کتاب فیلم درس یک تحت عنوان اسامی مشهور نام‌گذاری شده است.

• تمرین یک، قبل از دیدن فیلم، واژه‌های کلیدی فیلم را به زبان آموز آموزش می‌دهد. از دانش آموز می‌خواهد بعد از پر کردن جای خالی با همکلاسی خود جواب‌ها را مقایسه کند. درواقع این تمرین تاکید بر نکات واژگانی و تعامل بین دانش‌آموزان دارد. تمرین واژگان در کتاب دانش‌آموز در درس یک و سه در قسمت ۱ تحت عنوان واژه لحاظ شده است. واژگان به کار رفته متناسب با موضوع حوزه واژگانی کتاب درس پرفا ۱ است.

۴-۲-۳. تمرین دوم: زمان تماشای فیلم

• تمرین دوم درکتاب فیلم شامل سه بخش با تمرین‌های متفاوت و متنوع برای تقویت مهارت واژگان، شنیداری، نوشتاری است.

۴-۲-۴. تمرین سوم: بعد از تماشای فیلم

• در تمرین سوم، بعد از تماشای فیلم چند لغت آمده است و از یادگیرنده می‌خواهد در جای مناسب قرار دهد، دوباره روی مهارت واژگان تاکید دارد.

• در تمرین دو قسمت مذکور از یادگیرنده خواسته شده با توجه به مباحثی که آموخته مشخصات یک فرد مشهور را بنویسد. در این قسمت زبان آموز باید بر نکات دستوری تسلط داشته باشد. درواقع نکات دستوری قسمت مذکور منطبق با نکات دستوری کتاب پرفا در درس اول، قسمت ۳، درس سوم، قسمت ۳ است.

در قسمت ۳ تمرین سوم از یادگیرنده می‌خواهد راجع به شخص مشهور مورد نظر با همکلاسی خود صحبت کند. درواقع تاکید بر مهارت‌های گفتاری، شنیداری و ارتباطی دارد.

جدول ۴-۶. شاخصه‌های کتاب فیلم پرفا ۱

بخش	درس	دستور	واژگان	کارکرد	شنیدن	نوشتن و خواندن	صحبت کردن	اهداف یادگیری
کتاب فیلم	افراد مشهور	• ضمیرهای جدا • حال اخباری فعل بودن	• اسم‌ها و عنوان‌ها • شغل‌های رایج	احوال پرسشی	سلام و احوال پرسشی معرفی افراد به یکدیگر شغل و ملیت افراد مشهور	• نوشتن نام، نام خانوادگی و عنوان افراد • افراد مشهور	صحبت درباره افراد مشهور	• پرسیدن اسم و فامیلی • سلام و احوالپرسی • معرفی افراد به یکدیگر • صحبت درباره افراد

۵- تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این فصل به تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسش‌نامه‌هایی که به وسیله مدرسان آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان و همچنین مدرسان زبان انگلیسی و نیز نتایج حاصل از این تحلیل‌ها می‌پردازیم. در این فصل ابتدا به شیوه جمع‌آوری داده‌های پژوهش و سپس به بخش‌های مختلفی که در کتاب فیلم گنجانده شده است، خواهیم پرداخت. نتایج آماری پژوهش در دو بخش توصیفی و نمودار آزمون تک نمونه‌ای مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. فراوانی هر گویه محاسبه شد و پس از آن جدول‌های فراوانی و فراوانی تجمعی هر مولفه از هر گویه به دست آمد. در نهایت بر روی داده‌ها آزمون تی تک‌نمونه‌ای اجرا شده است.

۵-۱. پیکری داده‌های پژوهش

برای جمع‌آوری اطلاعات درباره سوال سوم پژوهش، پرسش‌نامه‌ای چهار گزینه‌ای با ۳۶ پرسش است که در ۷ حوزه زیر آورده شده است: موضوع اصلی (۷ پرسش)، واژگان و ساختار (۴ پرسش)، کیفیت تکالیف و بخش‌بندی (۷ پرسش)، صحبت کردن (۴ پرسش)، نوشتن، خواندن و شنیدن (۶ پرسش)

تصاویر (۴ پرسش)، فرهنگی و اجتماعی (۴ پرسش) طراحی شده است. توضیح این نکته لازم است که به سبب عدم وجود پرسش‌نامه‌ای مشابه با موضوع مورد نظر، پرسش‌نامه‌ای براساس اهداف پژوهشگر با مشورت اساتید آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان تنظیم گردید و توسط اساتید آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان و انگلیسی‌پاسخ داده شد. نمونه‌ای از این پرسشنامه در بخش پیوست پایان‌نامه ارائه خواهد شد.

۲-۵. تجزیه و تحلیل متون فیلم بر اساس پرسشنامه

در این قسمت بر اساس چارچوب (هیلیارد ۲۰۱۴) به تهیه عناوین محتوای فرهنگی، تصاویر، لهجه‌ها، و نکات زبانی در کتاب فیلم پرفا ۱ پرداخته و در جداول آورده شده است: (اطلاعات بیشتر در مقدمه این فصل) در این بخش به بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس پرسش‌نامه (پیوست) پرداخته می‌شود. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز، نویسنده از پرسشنامه محقق ساخته استفاده کرده است. پرسشنامه حاضر به منظور کسب دیدگاه‌های استادان صاحب‌نظر جهت ارزیابی برای تدوین کتاب فیلم برای کتاب درس پرفا ۱ (سطح پایه) به انجام رسیده است. این پرسشنامه در هفت بخش شامل: موضوع اصلی (۷ پرسش)، واژگان و ساختار (۴ پرسش)، کیفیت تکالیف و بخش‌بندی (۷ پرسش)، صحبت کردن (۴ پرسش)، نوشتن، خواندن و شنیدن (۶ پرسش) تصاویر (۴ پرسش)، فرهنگی و اجتماعی (۴ پرسش) طراحی شد. پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفا کرونباخ، ۰/۹۴ گزارش شده است (جدول شماره ۴-۱).

جدول ۵-۱. گزارش پایایی پرسشنامه

تعداد آئتم	آلفا کرونباخ
۳۶	۰.۹۴

در ادامه پایایی هر کدام از بخش‌ها در (جدول ۵-۲) گزارش می‌شود.

جدول ۵-۲. گزارش پایایی بخش‌های پرسشنامه

بخش‌های پرسشنامه	آلفا	تعداد آئتم‌ها
موضوع اصلی	۰.۸۸	۷
واژگان و ساختار	۰.۸۰	۴
کیفیت تکالیف و بخش‌بندی	۰.۷۹	۷
صحبت کردن	۰.۷۳	۴
نوشتن، خواندن و شنیدن	۰.۸۳	۶
تصاویر	۰.۷۹	۴
فرهنگی و اجتماعی	۰.۶۷	۴

۳-۵. یافته‌های پژوهش

در این نتایج آمار توصیفی و فراوانی گویه‌ها محاسبه شده است. برای تسهیل گزارش آماری، گزینه‌ها به سه بُعد کلی «کم»، «متوسط»، و «زیاد» تبدیل شدند. نتایج آمار توصیفی پاسخ دهندگان در بُعد استفاده از ابزارهای ارزشیابی در جدول شماره (۴-۳) ارائه شده است.

جدول ۳-۵. نتایج آمار توصیفی پاسخ دهندگان در بُعد استفاده از مقوله‌های ارزشیابی

کشیدگی ^۲		چلوگی ^۱		بی	انحراف استاندارد	میانگین	بیشینه	کمینه	تعداد	مقوله‌های ارزشیابی
۰.۹۷۲	۰.۸۰۵	۰.۵۰۱	-۱,۱۱۶	۰.۰۰	۴,۰۱۸	۲۴,۹۵	۳۱	۱۵	۲۱	کیفیت تکالیف
۰.۹۷۲	۱,۳۳۲	۰.۵۰۱	-۱,۰۱۰	۰.۰۰	۳,۹۲۳	۲۴,۲۴	۳۰	۱۴	۲۱	موضوع اصلی
۰.۹۷۲	۱,۸۸۳	۰.۵۰۱	-۱,۱۶۲	۰.۰۰	۴,۳۷۷	۲۰,۴۸	۲۶	۸	۲۱	نوشتن، خواندن و شنیدن
۰.۹۷۲	۰.۵۷۸	۰.۵۰۱	-۰.۵۹۹	۰.۰۰	۲,۸۰۴	۱۴,۵۲	۲۰	۸	۲۱	واژگان و ساختار
۰.۹۷۲	۵,۲۰۸	۰.۵۰۱	-۱,۶۰۴	۰.۰۰	۲,۶۱۹	۱۳,۵۷	۱۸	۵	۲۱	صحبت کردن
۰.۹۷۲	-۱,۳۷۵	۰.۵۰۱	۰.۱۹	۰.۰۰	۳,۵۰۰	۱۲,۳۸	۱۸	۷	۲۱	تصاویر
۰.۹۷۲	-۰.۸۷	۰.۵۰۱	-۰.۲۸۶	۰.۰۰	۲,۲۲۰	۱۱,۸۶	۱۶	۷	۲۱	فرهنگی و اجتماعی

با توجه به جدول شماره ۴-۳، نتایج نشان می‌دهد که استادان در ارزشیابی کتاب به همه بخش‌ها توجه کرده‌اند. معلم‌ها باور داشتند که دو نمونه درس در مقولات «کیفیت تکالیف»، «موضوع اصلی»، و «نوشتن، خواندن، شنیدن» تقارن زیادی داشتند. در مقابل، دو نمونه درس در مقولات «فرهنگی و اجتماعی» و «تصاویر» کم‌ترین تقارن را داشتند. بنابراین طراحی مناسب محتوای کتاب فیلم، نیاز به توجه بیشتر به این دو مقاله دارد. کیفیت تکلیف، موضوع اصلی و نوشتن، خواندن و شنیدن به ترتیب با میانگین (۲۴/۹۵، ۲۴/۲۴، ۲۰/۴۸) بیشترین تقارن را داشتند. مقولات «فرهنگی و اجتماعی» و «تصاویر» با میانگین به ترتیب (۱۱/۸۶، ۱۲/۳۸) کمترین تقارن را داشتند.

۱. در علم آمار چولگی یا Skewness معیاری از تقارن یا عدم تقارن تابع توزیع می‌باشد.
۲. کشیدگی یا kurtosis نشان دهنده ارتفاع یک توزیع است.

۶- نتیجه‌گیری

در این فصل به عنوان فصل پنجم به پاسخ پرسش‌های پژوهش می‌پردازیم. و در پایان پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده مطرح می‌شود.

پرسش اول

بازنمایی زبانی و فرهنگی در کتاب‌های فیلم آموزشی برای کتاب‌های درسی انگلیسی با چه شاخصه‌هایی انجام شده است؟

در این تحقیق فیلم‌هایی در سطح مبتدی از سه دوره فیلم آموزشی «امریکن انگلیش فایل»، «فورکورنرز» و «اینترچنج» انتخاب شد. هر سه فیلم آموزشی زبان انگلیسی در جنبه‌های فرهنگی ملیت، جنسیت و نژاد مورد بررسی قرار گرفت و اطلاعات از طریق تصاویر و دیالوگ‌ها به دست آمده است.

سپس محتوای کتاب‌های آموزشی زبان انگلیسی مذکور بر پایه‌ی چهارچوب (هیلیارد ۲۰۱۴) برگرفته از (ریزاگر ۱۹۹۱)، (سرکو ۲۰۱۰) و (گری ۲۰۱۰)، که با تاکید بر فرهنگ در سطوح گوناگون، توجه به معانی آموزشی شاخص فرهنگی و تحلیل لهجه در فیلم‌ها بوده‌اند، تجزیه و تحلیل شد.

در کتاب فورکورنرز از ۲۳ مولفه اطلاعات کلی فرهنگ، به ۱۳ مولفه آن پرداخته شده بود. اطلاعات به دست آمده از ابعاد فرهنگی در جدول (۲-۴) به شرح زیر است:

زندگی شخصی، هویت: زندگی روزمره، عشق و معرفی خود به صورت گفتاری و نوشتاری / **خانواده:** معرفی اعضای خانواده، تنش بین والدین و فرزندان / **ورزش:** بیس بال، دوچرخه سواری، دویدن، حرکات ورزشی، تنیس و شنا / **مسافرت:** سفر به برزیل، سفر به استرالیا، سفر به امریکای جنوبی / **آموزش:** گفتگو در مورد کالج، درس خواندن، گفتگو در مورد کلاس مورد علاقه، تعلیم رانندگی، یادگیری زبان فرانسه، یادگیری زبان انگلیسی، یادگیری زبان پرتغالی و فارغ التحصیلی / **محل کار، شغل:** تبلیغ کافه شاپ / **هنرها، علوم انسانی:** موسیقی، سینما، معرفی امکان تاریخی / **رسانه، ارتباط:** اینترنت، مکالمه تصویری / **سرگرمی‌ها:** آشپزی، گفتگو در مورد سرگرمی‌ها، خوشگذرانی، رقص، بیرون غذا خوردن، آشپزی، بازی‌های ویدیویی، آواز خواندن،

آلات موسیقی (سازدهنی)، موسیقی، مطالعه، خرید، مهمانی فارغ التحصیلی / **حمل و نقل**: ماشین، مترو اتوبوس پیاده روی / **فرهنگ**: دیرخوایدن (پیامک به فرد مورد علاقه)، سوغاتی دادن / **علم، حیوانات**: حیوانات استرالیا / **غذا، نوشیدنی**: صبحانه، (ابمیوه، قهوه، شیر، غلات شیرین)، صبحانه مورد علاقه (گرالونا)، قهوه، غذای ایتالیایی

براساس چارچوب پیشنهادی هیلارد (۲۰۱۴) نشان می‌دهد برخی از موضوع‌ها از اهمیت بیشتری نسبت به موضوع‌های دیگر برخوردارند. به عنوان مثال مولفه **جغرافیا** نسبت به مولفه **محل کار یا شغل** از اهمیت کمتری برخوردار است. حتی بعضی از مولفه‌ها مانند: **مذهب** کاملاً نادیده گرفته شده است. البته احتمالاً چون مذهب یک مولفه شخصی و شاید بحث‌برانگیز باشد در کتاب گنجانده نشده است.

تصاویر فیلم فورکورنرز نشان می‌دهد از اشخاص **اروپایی** نسبت به افریقایی بیشتر استفاده شده است (ر. ک. جدول ۲-۵)

در فیلم فورکورنرز **لهجه** امریکای شمالی بیشترین کاربرد را نسبت به دیگر لهجه‌ها دارد (ر. ک. جدول ۲-۶)

با توجه به بررسی نکات زبانی کتاب فیلم دریافتیم در کتاب فورکورنرز، بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست بود تمرین آخر، گروهی غیر متمرکز و باز بود. این مدل تمرین تا انتهای کتاب تکرار شده و هر چه به انتها نزدیک می‌شویم تعداد تمرین گروهی بیشتر می‌شود.

این کتاب دارای ساختار «پیش، حین و پس» از تماشای فیلم بود. با توجه به همه اطلاعات به دست آمده الگوی کتاب فیلم فورکورنرز مورد استفاده قرار گرفت به این دلیل که برای آموزش زبان فارسی انعطاف و کارایی لازم را دارد. در کتاب اینترچنج از ۲۳ مولفه اطلاعات کلی فرهنگ، به ۱۶ مولفه آن پرداخته شده بود. اطلاعات به دست آمده از ابعاد فرهنگی در جدول (۲-۱) به شرح زیر است:

زندگی شخصی، هویت: معرفی خود و نحوه نوشتن آن، معرفی شغل و زمان شروع و پایان و سختی‌های آن. / **خانواده**: معرفی اعضای خانواده همراه با خصیصه آن‌ها، گفتگوی مادر با فرزند در مورد خانه مجردی / **ورزش**:

فوتبال، بیسبال، گلف، گوی بازی / **مسافرت**: مسافرت به واشنگتون دی سی، کنار دریا رفتن در تعطیلات / **سلامتی**، **رفاه**: گوش درد داشتن، کمردرد، معده درد / **آموزش**: گفتگو در مورد کلاس و معلم، تسلط به زبان فرانسه، چینی و اسپانیایی، یادگیری زبان انگلیسی، تحصیل در رشته بازرگانی، تحصیل در رشته حقوق و کلاس رقص / **محل کار**، **شغل**: معلمی، پزشکی، طراح وب، کار طنز، راننده تاکسی، راننده آمبولانس، گارسون، موزیسین، رقاصه، هنرپیشه تئاتر، نوازنده اسباب‌های ضربی / **رسانه**، ارتباط: اینترنت، مکالمه تصویری / **سرگرمی‌ها**: آشپزی، گفتگو در مورد سرگرمی‌ها، خوشگذرانی، رقص، بیرون غذا خوردن، آشپزی، بازی‌های ویدیویی، آواز خواندن، آلات موسیقی (سازدهنی)، موسیقی، مطالعه، خرید، مهمانی فارغ التحصیلی / **اتفاقات اخیر**: تعریف یک روز تعطیلات / **محیط اطراف**: معرفی قسمت‌های مختلف خانه. / **سرگرمی‌ها**: مطالعه، بیرون رفتن، نگهداری از کودک، جک نوشتن و تعریف کردن، پیاده‌روی، رستوران رفتن، ورزش کردن، موزه رفتن، پارک رفتن، دیدن بنای تاریخی، دیدن آتش بازی، دیدن موزه هنر و استخر رفتن / **جغرافیا**: معرفی محل زندگی، پل ساسپنشن در ونکوور منهن / **حمل و نقل**: اتوبوس، ماشین و قطار / **فرهنگ**: نوع پوشش رسمی و غیر رسمی / **غذا**، **نوشیدنی**: پیتزا، پاپ کورن، تخم مرغ، نان تست با کره، آب پرتقال، ماست، گرانولا، سالاد میوه، پنکک، کاهو، گوجه و پیاز / **مد**: گفتگو در مورد رنگ‌های لباس / **تاریخ**: معرفی مکانی بنام سانی داینر / **دیگر**: درخت خرما، آب و هوا مولفه جغرافیا نسبت به مولفه محل کار یا شغل از اهمیت کمتری برخوردار است. حتی بعضی از مولفه‌ها مانند مذهب کاملاً نادیده گرفته شده است. در این فیلم به مد و آب و هوا نیز پرداخته شده است.

تصاویر فیلم اینترچنج نشان می‌دهد از اشخاص اروپایی نسبت به آفریقایی بیشتر استفاده شده است (ر. ک. جدول ۲-۲).

در فیلم اینترچنج لهجه آمریکای شمالی نسبت به لهجه‌های بریتانیایی / منطقه‌ای امریکا / منطقه بریتانیا و غیر بومی، بیشترین کاربرد را داشته است. (ر. ک. جدول ۲-۳)

با توجه به بررسی نکات زبانی کتاب فیلم دریافتیم در کتاب اینترچنج

تمرین‌های گروهی آن بیشتر بود. تمرین‌ها را از نظر پاسخ مشخص داشتن یا پاسخ باز داشتن به ترتیب به تمرین مرکزی و غیرتمرکزی تقسیم کردیم. در اوایل کتاب تمرین‌های غیرتمرکزی بیشتر و هرچه به سمت انتهای کتاب پیش می‌رویم تمرین‌های تمرکزی بیشتر می‌شود. (ر. ک. جدول ۲-۹)

فیلم امریکن انگلیش فایل به دلیل نداشتن کتاب فیلم مجزا فاقد اطلاعات کلی فرهنگی بود.

تصاویر این فیلم نشان می‌دهد از اشخاص اروپایی نسبت به کشورها بیشتر استفاده شده است. (ر. ک. جدول ۲-۷)

در فیلم امریکن انگلیش نیز لهجه آمریکای شمالی بیشترین کاربرد را نسبت به لهجه‌های دیگر دارد. (ر. ک. جدول ۲-۸)

پرسش دوم

طراحی مناسب محتوا و قالب کتاب فیلم پرفا (۱) با در نظر گرفتن شاخص‌های لازم چگونه باید باشد؟

با توجه به ذکر شاخصه‌ها بر مبنای هیلارد به درک جامعی جهت طراحی مواد آموزشی رسیدیم. بر مبنای هیلارد، کتاب متون فیلم بر اساس بیست و سه مولفه فرهنگ، هفت مولفه تصویر، پنج مولفه آموزش و چهار مولفه لهجه طراحی شده است و همه این شاخصه‌ها با در نظر گرفتن محتوای کتاب درس پرفا ۱ تهیه و تدوین می‌شود و ساختار آن طبق ساختار کتاب فیلم آموزشی فورکورنرز انتخاب شده است. زیرا ساختار فورکورنرز، روان و دارای حجم مناسب و برای آموزش زبان فارسی کارآمد است که شامل «پیش از تماشای فیلم»، «زمان تماشای فیلم» و «بعد از تماشای فیلم است».

هر فیلم‌نامه براساس، واحد کتاب درسی، نوشته شده و مکمل کتاب درس است.

در کتاب فیلم پرفا (۱) از ۲۳ مولفه اطلاعات کلی فرهنگ، به ۱۳ مولفه آن پرداخته شده بود. اطلاعات به دست آمده از ابعاد فرهنگی در جدول (۲-۳) به شرح زیر است:

زندگی شخصی، هویت: زندگی روزمره، معرفی خود و نحوه نوشتن آن /

خانواده: معرفی اعضای خانواده، گفت‌وگوی بین والدین و فرزندان / **ورزش:** دوچرخه سواری، دویدن، انجام حرکات ورزشی، تنیس و شنا / **مسافرت:** سفر به تهران، سفر به روسیه و سفر به تبریز / **آموزش:** تعلیم رانندگی، یادگیری زبان فارسی، زبان انگلیسی، یادگیری زبان ترکی، یادگیری زبان روسی محل کار، شغل: مطب، پزشک، اورژانس، رستوران، گارسون، بیمارستان و معلم / **هنرها، علوم انسانی:** موسیقی، سینما، معرفی اماکن تاریخی / **رسانه، ارتباط:** اینترنت، مکالمه تصویری / **سرگرمی‌ها:** آشپزی، گفتگو در مورد سرگرمی‌ها، خوشگذرانی، رقص، بیرون غذا خوردن، آشپزی، بازی‌های ویدیویی، نقاشی کشیدن، با صوت قرآن خواندن، آلات موسیقی (سازدهنی)، موسیقی، مطالعه، خرید، مهمانی فارغ التحصیلی / **حمل و نقل:** ماشین، مترو اتوبوس پیاده‌روی / **فرهنگ:** سوغاتی دادن و هدیه دادن / **غذا، نوشیدنی:** صبحانه (ابمیوه، چای، شیر، کره، عسل)، خاگینه، چای، دمنوش نعنا و گردو. در انتخاب تصاویر و لهجه فیلم پرفا سعی کردیم از تنوع نژادی و قومی استفاده شود.

با توجه به بررسی نکات زبانی کتاب فیلم تمرین‌های فردی و گروهی لحاظ شده است. تمرین‌ها را از نظر پاسخ مشخص داشتن یا پاسخ باز داشتن به ترتیب به تمرین تمرکزی و غیرتمرکزی تقسیم کردیم. در کتاب فیلم پرفا، بیشتر تمرین‌ها متمرکز بر یک جواب درست است تمرین آخر، گروهی غیر متمرکز و باز بود. این مدل تمرین تا انتهای کتاب تکرار شده و هر چه به انتها نزدیک می‌شویم تعداد تمرین گروهی بیشتر می‌شود. (ر. ک. فصل ۳) **پرسش سوم**

کتاب فیلم تا چه میزان مکمل کتاب درس پرفا (۱) است؟

نتایج نشان داد پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفا کرونباخ، ۰/۹۴ گزارش شده است. اساتید در ارزشیابی کتاب به همه بخش‌ها توجه کرده‌اند، آنها باور داشتند که دو نمونه درس در مقولات «کیفیت تکالیف»، «موضوع اصلی»، و «نوشتن، خواندن، شنیدن» تقارن زیادی داشتند. در مقابل، دو نمونه درس در مقولات «فرهنگی و اجتماعی» و «تصاویر» کم‌ترین تقارن را داشتند (ر.

ک. جدول ۴-۳). در (جدول های ۴-۴ و ۴-۱۶) فراوانی همه گویه‌ها، مولفه‌های آنها، و آزمون تی تک نمونه‌ای گزارش شده است.

در مرحله بعد جداول فراوانی برای هر گویه به دست آمد. در جداول (۴-۶ الی ۴-۱۶) به توصیف نتایج فراوانی گویه‌های «موضوع اصلی، واژگان و ساختار، تکالیف و بخش‌بندی، صحبت کردن و نوشتن، خواندن و شنیدن، تصاویر و فرهنگی و اجتماعی» پرداخته شده است. در اینجا با استفاده از آمار اولیه فراوانی جواب به هر گویه به دست آمد. بر این مبنای بسیاری از مولفه‌ها، بیشترین فراوانی را در بخش «خیلی زیاد» داشتند و در چند مورد «متوسط و کم» فراوانی داشتند. «خیلی کم» در مولفه‌ها بیشترین فراوانی را نداشتند.

۱-۶. پیشنهادهایی جهت پژوهش آینده

از آنجا که پژوهش حاضر نخستین پژوهش انجام شده در زمینه تهیه و تدوین متون کتاب فیلم آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان است ادامه تحقیقات در قالب موارد زیر برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود:

- تهیه و تدوین کتاب فیلم آموزش زبان
- تهیه و تدوین کتاب فیلم اهداف خاص
- تهیه و تدوین کتاب فیلم برای کودکان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

۱. بی‌پروا، شهره. (۱۳۸۰). «بررسی تاثیر فیلم (تکنولوژی آموزشی) بر یادگیری بزرگسالان شرکت کننده در دوره‌های بلند مدت (کارشناسی ارشد) سازمان مدیریت دولتی ۷۹-۸۰». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
۲. پورنامداریان، تقی. ۱۳۷۳. درس فارسی برای فارسی‌آموزان خارجی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات.
۳. روحی، زهرا. (۱۳۸۷). «نگاهی انتقادی به وضعیت استفاده از رسانه‌های آموزشی در حیطه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان»، مجموعه مقالات سمینار آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان. تهران: کانون زبان ایران، (صص. ۱۹۹-۱۸۷)
۴. زندی، بهمن. (۱۳۸۳). اصول و مبانی برنامه‌ریزی درسی آموزش زبان فارسی. تهران: دانشگاه پیام نور.
۵. شهیدی، شکوفه. ۱۳۸۴. فارسی به فارسی: زبان فارسی برای دوره مقدماتی، مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی، دانشگاه تهران.
۶. ضیاحسینی، سید محمد. (۱۳۸۵). روش تدریس زبان فارسی به فارسی‌آموزان خارجی، تهران: انتشارات سخن و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی مرکز گسترش زبان فارسی و ادبیات فارسی.
۷. فردانش، هاشم. (۱۳۷۲). مبانی نظری تکنولوژی آموزشی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی
۸. میردهقان، مهین‌ناز، امیررضا وکیلی‌فرد، زینب منتظری‌راد، و فرشته باقری. (۱۳۹۵). چارچوب مرجع آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان: حوزه‌های دستور، واژه و کارکرد برای سطوح پایه، میانی و پیشرفته، تهران: نشر خاموش.
۹. میردهقان، مهین‌ناز، سیمین کریم‌زاده، فرشته باقری، طاهره عبداللهی پارسا، و حمید آقایی. (۱۳۹۷). پرفا ۱ سطح پایه: کتاب درس، تهران: نگارستان اندیشه

۱۰. Brown, D. ۲۰۰۹. Why and how textbooks should encourage extensive reading. ELT Journal ۴۵-۲۳۸ :۳/۶۳

۱۱. Crawford, John David. ۲۰۰۲. The role of materials in the language classroom: Finding the balance. In J. Richards & W. Renandya (Eds.), Methodology in Language (pp. ۹۰-۸۰). Cambridge: Cambridge University Press.

۱۲. Council of Eroupe. ۲۰۰۱. Common European framework of Reference for

Language: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge: Cambridge university Press

۱۳. Gray, John. ۲۰۱۰. The construction of English: Culture, consumerism and promotion in the ELT global coursebook. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.

۱۴. Hilliard, Amanda D. ۲۰۱۴. A critical examination of representation and culture in four English language textbooks. Language Education in Asia, ۲۵۲-۲۳۸, (۲)۵

۱۵. Krashen, S. ۱۹۸۱. Second language acquisition and second language learning. Oxford: Pergamon Press.

۱۶. Latham-Koenig, Christina., Oxenden, Clive, and Boyle Mike. ۲۰۱۳. Emerican English File Starter. Oxford: Oxford University Press

۱۷. Loneragan, John. ۱۹۹۲. Video in language teaching. New York: Cambridge university press.

۱۸. Richards, Jack. C. ۲۰۱۲. Interchange Video Book ۱. Cambridge: Cambridge University Press.

۱۹. Richards, Jack. C. ۲۰۱۵. key issues in language teaching. Cambridge University Press

۲۰. Richards, Jack. C., and Bohlke, David. ۲۰۱۲. Four Corners Video Activity Book ۲۱. Cambridge: Cambridge University Press.

۲۲. Risager, Karen ۱۹۹۱. Cultural references in European foreign language teaching textbooks: An evaluation of recent tendencies. In Dieter Buttjes & Michael Byram (eds), Mediating Languages and Cultures. Clevedon: Multilingual Matters, ss. -۱۸۱ ۱۹۲.

۲۳. Sercu, Lies. ۲۰۱۰. Assessing intercultural competence: More questions than answers. In A. Paran & L. Sercu (Eds), Testing the untestable in language education (pp. ۳۴-۱۷). Clevedon, UK: Multilingual Matters.

۲۴. Stempleski, Susan. ۲۰۰۲. Video in the EIT CLASSROOM: THE ROLE OF THE TEACHER. IN Jack c. Richards & Willy A renandya (Eds), Methology in language teaching: an anthology of current practice (pp.۳۶۷-۳۶۴). New York: Cambridge university press.

۲۵. Tschirner, Erwin. ۲۰۰۱. Language Acquisition in the Classroom: The Role of

Digital Video. University of Leipzig

۲۶. Warschauer Mark., and Meskill Carla, C. ۲۰۰۰. Technology and Second Language Teaching. In J. Rosenthal, Handbook of undergraduate second language education. NJ: Lawrence Erlbaum. Retrieved (۵/۱/۱۳۹۰) from

پیوست

پرسشنامه

پرسشنامه حاضر به منظور کسب نقطه نظرات و بهره‌مندی از تجارب ارزشمند استادان صاحب نظر جهت ارزیابی اولیه برای تدوین کتاب فیلم برای کتاب درس پرفا ۱ (سطح پایه) به انجام رسیده است. ساختار کتاب فیلم آموزشی، هم‌تا با کتاب درس پرفا ۱، شامل ۱۲ بخش است. برای هر بخش حدود ۳ الی ۴ دقیقه فیلم‌نامه به همراه تمرین‌های مرتبط به آن نگارش و در سه قسمت آورده شده است. قسمت اول: شامل تمرین‌های پیش از تماشای فیلم، قسمت دوم: تمرین‌های در زمان تماشای فیلم و قسمت سوم: تمرین‌های پس از تماشای فیلم است. به منظور ارزیابی، یک بخش از کتاب فیلم آموزشی (بخش ۴)، همراه با بخش مربوط در کتاب درس پرفا ۱ به همراه پرسشنامه در اختیار استادان محترم قرار می‌گیرد. حوزه پرسشنامه مانند کتاب درس از کل به جزء تقسیم‌بندی شده است. پرسشنامه از دو بخش تشکیل شده که بخش اول مشتمل بر ۳۶ پرسش است که در ۷ حوزه زیر آورده شده است: موضوع اصلی (۷ پرسش)، واژگان و ساختار (۴ پرسش)، کیفیت تکالیف و بخش‌بندی (۷ پرسش)، صحبت کردن (۴ پرسش)، نوشتن، خواندن و شنیدن (۶ پرسش) تصاویر (۴ پرسش)، فرهنگی و اجتماعی (۴ پرسش). بخش دوم شامل ارائه نظرات و پیشنهادهای استادان محترم درباره هر یک از قسمت‌های مذکور است. برای سهولت در امر پاسخ به سوال‌های ارزیابی، تلاش شده است، مقابل سوال‌ها، آدرس موارد آموزشی در کتاب درس و کتاب فیلم ذکر شود. پیشاپیش از همیاری شما بزرگواران کمال تشکر را داریم.

بخش اول

حوزه	سوال	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
موضوع اصلی	۱- محتوای کتاب فیلم در سطح مخاطب طراحی شده است.					
	۲- متون فیلم به روز و واقعی است.					
	۳- متون فیلم برای زبان آموز سرگرم کننده و لذت بخش است.					
	۴- بلندی (طول) متون فیلم مناسب است.					
	۵- متون فیلم به افزایش سطح آگاهی و تجربه زبان آموزان کمک می کند.					
	۶- متون فیلم جنبه های مختلف گفتمان را در نظر می گیرد (همانند به کار بردن «کانال برگشتی» (Back-channelling). (نمونه: «واقعا» در کتاب فیلم، زمان تماشای فیلم، قسمت ۲).					
	۷- موضوع کارکردهای کتاب پرفا ۱ در بخش همتا در کتاب فیلم لحاظ شده است (کارکرد: پرسیدن ساعت، در کتاب درس پرفا ۱، در درس دوم؛ در کتاب فیلم، زمان تماشای فیلم، قسمت ۲).					
صحبت کردن	۱- تکالیف صحبت کردن متناسب با نیازهای مخاطبان هدف است (در کتاب درس پرفا ۱: در درس اول، قسمت ۴؛ در درس دوم، قسمت ۵؛ در درس سوم، قسمت ۴؛ در درس ۴، قسمت ۳؛ در کتاب فیلم، پس از تماشای فیلم، قسمت ۲).					
	۲- تکالیف به تقویت مهارت گفتاری کمک می کند.					
	۳- تکالیف گفتاری متناسب با سطح مخاطبان هدف است.					
	۴- متون ارائه شده ساختار و قواعد تعاملات گفتاری را پوشش می دهد. (چگونگی کنش بین مخاطبان)					

				۱- واژگان به کار رفته متناسب با سطح گروه هدف و موضوع حوزه واژگانی کتاب درس پر فا ۱ است (واژه در کتاب درس پر فا ۱، در درس اول، تمرین ۱؛ درس سوم، تمرین ۱؛ و در کتاب فیلم، پیش از تماشای فیلم، قسمت ۱، پس از تماشای فیلم، قسمت ۱).
				۲- نکات دستوری مطرح شده در قسمت دستور زبان متناسب با سطح مخاطبان هدف است (دستور زبان در کتاب درس پر فا ۱، درس اول، قسمت ۳؛ درس سوم، قسمت ۳؛ در کتاب فیلم، پس از تماشای فیلم، قسمت ۲).
				۳- زبان رایج روزمره و ساختار جملاتی که ترتیب واژگانی فارسی معیار (گفتاری و نوشتاری) را نشان می‌دهند، در متون آموزشی استفاده شده است.
				۴- در تکالیف به کاربرد نکات دستوری و واژگانی کتاب درس پر فا ۱ توجه شده است.
				۱- تکالیف در راستای درک موضوع اصلی بخش طراحی شده است.
				۲- تکالیف ارتباط معناداری را برای استفاده در موقعیت‌ها و فعالیت‌های واقعی ایجاد می‌کنند.
				۳- تکالیف قسمت پیش از تماشای فیلم، به زبان آموز کمک می‌کند با موضوع بخش ارتباط ایجاد نماید.
				۴- تکالیف قسمت در زمان تماشای فیلم، به زبان آموز کمک می‌کند بهتر با فیلم ارتباط برقرار کند.
				۵- تکالیف قسمت پس از تماشای فیلم، توانش زبان آموز را برای ارتباط با دنیای واقعی بالا می‌برد.
				۶- میزان تکالیف برای زبان آموز مناسب است.
				۷- اهداف یادگیری کتاب فیلم منطبق با کتاب درس پر فا ۱ است.

واژگان و ساختار

کیفیت تکالیف و بخش بندی

				۱- تکالیف آورده شده برای مهارت نوشتاری به تقویت این مهارت کمک می‌کند (در کتاب درس پرفا ۱، درس دوم، قسمت ۴، درس سوم، قسمت ۳؛ در کتاب فیلم، پس از تماشای فیلم، قسمت ۱).
				۲- تکالیف در نظر گرفته شده جهت مهارت نوشتاری متناسب با اهداف یادگیری بخش است (در کتاب درس پرفا ۱، درس ۲ قسمت ۴، درس ۴، قسمت ۳؛ در کتاب فیلم، پس از تماشای فیلم)
				۳- تکالیف آورده شده برای مهارت خوانداری به تقویت این مهارت کمک می‌کند (در کتاب درس پرفا ۱، درس ۴، قسمت ۱؛ در کتاب فیلم، زمان تماشای فیلم، قسمت ۱ و ۳).
				۴- تکالیف در نظر گرفته شده جهت مهارت خوانداری متناسب با اهداف یادگیری بخش است (در کتاب درس پرفا ۱، درس ۴، اکنون می‌توانم، کتاب فیلم، پس از تماشای فیلم، قسمت ۲).
				۵- تکالیف آورده شده برای مهارت شنیداری به تقویت این مهارت کمک می‌کند (در کتاب درس پرفا ۱، درس ۲، قسمت ۳، درس ۴، قسمت؛ در کتاب فیلم، زمان تماشای فیلم).
				۶- تکالیف در نظر گرفته شده جهت مهارت شنیداری متناسب با اهداف یادگیری بخش است (در کتاب درس پرفا ۱، درس ۲ و ۴، قسمت اکنون می‌توانم؛ در کتاب فیلم، قسمت پس از تماشای فیلم، بخش ۲).
				۱- تصاویر ارائه شده در بخش متناسب با سطح زبانی گروه هدف است.
				۲- تصاویر انتخاب شده با واژگان مورد بحث هماهنگی دارد.
				۳- تصاویر بیانگر فرهنگ‌های مختلف هست.
				۴- اطلاعات تصویری باعث تقویت درک مطلب زبان آموز می‌شود.

فرهنگی و اجتماعی	۱- یافت‌های اجتماعی و فرهنگی در کتاب برای زبان‌آموزان قابل فهم هستند.				
	۲- بین زنان و مردان امتیاز یکسان وجود دارد (در متون فیلم و تصاویر).				
	۳- روابط اجتماعی به صورت واقع‌بینانه بیان شده است.				
	۴- تمرینات دربرگیرنده نکات فرهنگی است.				

بخش دوم

نظرات و پیشنهادها

از استادان محترم خواهشمند است در صورت هرگونه نظر و پیشنهاد درباره هر یک از قسمت‌های زیر ما را از تجربه‌های ارزشمند خود در راستای پیشرفت آموزش زبان فارسی بهره‌مند گردانند: موضوع اصلی ۲- واژگان و ساختار ۳- کیفیت تکالیف ۴- تصاویر ۵- فرهنگی و اجتماعی ۶- صحبت کردن ۷- نوشتن و خواندن ۸- شنیدن

با تشکر و آرزوی توفیق روزافزون برای شما

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی